

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/270/2021
Identifikačné číslo spisu: 8119209754
Dátum vydania rozhodnutia: 28.02.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Rumana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:8119209754.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1.) P. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. č. XX, 2.) L. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. č. XX, 3.) H. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. č. XX, 4.) Z. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. č. XX, zastúpená zákonnou zástupkyňou žalobkyňou v 2.) rade, 5.) F. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. č. XX, 6.) X. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. č. XX, 7.) F. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. č. XX, 8.) O. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. č. XX, 9.) L. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. č. XX, zastúpený zákonnou zástupkyňou žalobkyňou v 6.) rade, 10.) X. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom ul. D. č. XXXX/XX, Z., 11.) H. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom ul. Z. č. XX/XXX, R., 12.) Q. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom ul. Z. č. XX/XXX, R., 13.) L. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom ul. Z. č. XX/XXX, R., zastúpená zákonnou zástupkyňou žalobkyňou v 11.) rade, 14.) F. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom ul. V. č. XX/X, R., právne zastúpených JUDr. Juraj Ferencík, PhD., s.r.o., advokátskou kanceláriou, so sídlom ul. Krivá č. 23, Košice, IČO: 51 034 336, proti žalovanej: KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičová č. 4, Bratislava, IČO: 00 585 441, o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 16C/22/2019, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 31. mája 2021, č.k. 23Co/29/2020-171, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalobcovia v 1.) až 14.) rade majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom zo dňa 31. mája 2021, č.k. 23Co/29/2020-171 Krajský súd v Prešove (ďalej ako „odvolací súd“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov (ďalej ako „súd prvej inštancie“) č.k. 16C/22/2019-122 zo dňa 10. marca 2020 s výnimkou výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a žalobcom priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Súd prvej inštancie rozsudkom č.k. 16C/22/2019-122 zo dňa 10. marca 2020 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi v 1.) rade

sumu 12.000,- eur, žalobkyni v 2.) rade sumu 5.000,- eur, žalobkyni v 3.) rade sumu 3.000,- eur, žalobkyni v 4.) rade sumu 3.000,- eur, žalobcovi v 5.) rade sumu 10.000,- eur, žalobkyni v 6.) rade sumu 10.000,- eur, žalobcovi v 7.) rade sumu 5.000,- eur, žalobkyni v 8.) rade sumu 3.000,- eur, žalobcovi v 9.) rade sumu 3.000,- eur, žalobkyni v 10.) rade sumu 3.000,- eur, žalobkyni v 11.) rade sumu 10.000,- eur, žalobcovi v 12.) rade sumu 5.000,- eur, žalobkyni v 13.) rade sumu 3.000,- eur a žalobcovi v 14.) rade sumu 10.000,- eur, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a žalobcom priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie mal vykonaným dokazovaním preukázané, že dňa 07. mája 2017 v obci H. vodič V. W. viedol motorové vozidlo, podľa znaleckého posudku a svedkov rýchlosťou cca XXX km/h, pričom narazil do oproti idúceho motorového vozidla, ktoré v tom čase viedol žalobca v 14.) rade a vo vozidle sa viedla ako spolujazdkyňa O. W., ktorá na následky dopravnej nehody zomrela (ďalej len „nebohá“). V. W. bol rozhodnutím súdu uznaný vinným z prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona. Z lekárskej správy Fakultnej nemocnice s poliklinikou J. A. R. Q. vyplýva, že žalobca v 1.) rade mal diagnostikovanú reaktívne podmienenú depresívnu poruchu stredne ťažkú z dôvodu zhoršenia psychického stavu v súvislosti s úmrtím matky. Z lekárskeho správy, resp. zápisov z kontrolných vyšetrení vo vzťahu k žalobcovi v 14.) rade vyplýva, že tento podstúpil viaceré vyšetrenia na psychiatrickej ambulancii s tým, že nevláda situáciu po strate partnerky, je plačlivý, po tabletách sa cíti lepšie. Diagnóza bola ustálená ako reaktívne podmienený depresívny stav s úzkosťou a autoakuzáciami v spojení s posttraumatickou stresovou poruchou. Súd prvej inštancie priznal náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobcom, teda deťom, neveste, zaťom, vnukom a druhovi nebohej.

3. Odvolací súd mal za to, že v konaní bol dostatočne zistený skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvedený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil odôvodnenie rozhodnutia súdom prvej inštancie, na ktoré odkázal. Odvolací súd postupom podľa § 387 CSP rozsudok, s výnimkou nenapadnutého výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, ako vecne správny potvrdil. K otázke krytia náhrady ujmy povinným poisteným stanovisko vyslovil Súdny dvor vo svojom rozsudku vydanom dňa 24.10.2013 vo veci C-22/12 týkajúcej sa Z. A., v zmysle ktorého pod pojem škoda na zdraví použitý v § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „zák. č. 381/2001 Z.z.“) treba zahrnúť i nemajetkovú ujmu utrpenú v dôsledku úmrtia blízkeho príbuzného pri dopravnej nehode.

4. Vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy priznanej žalobcom odvolací súd uviedol, že táto je primeraná. Smrť blízkej osoby žalobcov bez akýchkoľvek pochybností spôsobil poistenec žalovanej, za čo bol právoplatne odsúdený. Nebohá bola družkou žalobcu v 14.) rade, s ktorým prežila vyše 20 rokov, počas ktorých sa postarali o 4 deti. Nebohá ako ani pri dopravnej nehode ťažko zranený žalobca v 14.) rade ako účastníci cestnej premávky nemali vinu na vzniknutej kolíznej situácii, keď k nej došlo len z dôvodu, že poistenec žalovanej, hrubým spôsobom porušil svoje povinnosti vodiča motorového vozidla. Žalobca v 14.) rade bol priamym svedkom ako osoba jemu blízka po dopravnej nehode zomierala. Úmrtie partnerky ťažko znášal, a preto musel vyhľadať odborné lekárske vyšetrenie na psychiatrickej ambulancii. Žalobcovia v 1.), 5.), 6.) a 11.) rade sú deťmi nebohej, ktorá bola pre nich morálnou oporou, pomáhala im a to aj pri starostlivosti o deti, ktorými sú žalobcovia v 3.), 4.), 8.), 9.), 10.) a 13.) rade, teda vnuci a vnučky nebohej. Najťažšie stratu matky znášal žalobca v 1.) rade, ktorý spolu s rodinou býval v spoločnej domácnosti so zosnulou, pričom v dôsledku zhoršenia psychického stavu v súvislosti s úmrtím matky mu bola diagnostikovaná reaktívne podmienená depresívna porucha stredne ťažká. So smrťou nebohej sa ťažko vyrovnávali tiež žalobcovia v 2.), 7.) a 12.) rade, t.j. jej nevesta a zaťovia. Išlo o osobu im blízku. Rovnako žalobcovia v 3.), 4.), 8.), 9.), 10.) a 13.) rade potvrdili dobrý vzťah so starou mamou, s ktorou sa často navštevovali, pričom žalobcovia v 3.) a 4.) rade s ňou žili v jednom dome. Vzhľadom na zistený skutkový stav súd prvej inštancie správne postupoval, ak náhradu nemajetkovej ujmy stanovil diferencovane vo vzťahu ku každému zo žalobcov, a to v rozmedzí od 3.000,- eur do 12.000,- eur

5. K námietke žalovanej, podľa ktorej vo veci rozhodol nepríslušný súd, odvolací súd uviedol, že v zmysle § 19 písm. b) CSP popri všeobecnom súde žalovaného je na konanie miestne príslušný aj súd, v ktorého obvode nastala skutočnosť, ktorá zakladá právo na náhradu škody. Vychádzajúc z § 43 ods. 1 CSP, keďže žalobcovia nepodali žalobu ani na jednom z dvoch miestne príslušných súdov, po vznesení námietky miestnej nepríslušnosti bolo povinnosťou Okresného súdu Bardejov ako súdu miestne nepríslušného zrealizovať voľbu medzi všeobecným súdom žalovanej a súdom, v ktorého obvode nastala skutočnosť, ktorá zakladá právo na náhradu škody. Uskutočnením takejto voľby a postúpením veci Okresnému súdu Prešov, v obvode ktorého došlo ku skutočnosti zakladajúcej právo na náhradu škody, nemohlo byť porušené ústavné právo žalovanej na zákonného sudcu.

6. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzovala z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a), resp. c) CSP.

7. Dovolateľka poukázala na to, že v konaní opakovane namietala, že vzniesla námietku miestnej nepríslušnosti Okresného súdu Bardejov. Dovolateľka poukazovala na to, že jej všeobecným súdom je Okresný súd Bratislava I a vyslovila, že nie je daná osobitná miestna príslušnosť ani kauzálna príslušnosť Okresného súdu Bardejov, ktorý postúpil vec Okresnému súdu Prešov poukazom na § 19 písm. b) CSP. Okresný súd Prešov s postúpením veci nesúhlasil z dôvodu, že podľa jeho názoru bol miestne príslušný všeobecný súd žalovanej. O nesúhlase Okresného súdu Prešov rozhodol Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 9NcC/5/2019-66 zo dňa 10. septembra 2019, ktorý svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že Okresný súd Bardejov postupoval v súlade s § 43 ods. 1 CSP. Dovolateľka s uvedeným postupom nesúhlasila a namietala, že žalobcovia si v konaní uplatnili nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, a nie nárok na náhradu škody, a teda nemohla byť založená osobitná miestna príslušnosť súdu podľa § 19 písm. b) CSP. Dovolateľka namietala, že podľa § 19 písm. b) CSP ide o miestnu príslušnosť danú na výber žalobcom, ktorí si na podanie žaloby vybrali miestne nepríslušný súd, avšak tento nebol oprávnený ich voľbu meniť, resp. vykonať voľbu súdu za nich. Na námietku žalovanej bol Okresný súd Bardejov povinný vec postúpiť jej všeobecnému súdu ako súdu miestne príslušnému. Uvedeným postupom bolo porušené jej právo na zákonného sudcu a vo veci rozhodol nepríslušný súd.

8. Dovolateľka ďalej poukázala na to, že odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dôvodil tým, že v prípade žalobcov mala smrť alebo negatívny vplyv na ich život, čo žalobcovia podľa odvolacieho súdu preukázali dostatočným spôsobom. Nie je pravdivé tvrdenie odvolacieho súdu, že dovolateľka pravdivosť tvrdení žalobcov nespochybňovala. Dovolateľka opakovane poukazovala na to, že žalobcovia pravdivosť tvrdení o lekárskej intervencii, s výnimkou žalobcov v l.) a 14.) rade, ničím nepreukázali. Odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorý priznal žalobcom nárok na náhradu nemajetkovej ujmy iba na základe ich tvrdení, bez predložených dôkazov na preukázanie nároku s výnimkou žalobcov v l.) a 14.) rade. V konaní vo veciach ochrany osobnosti platí, že dôkazné bremeno nesie žalobca. Dovolateľka v priebehu konania poukazovala na to, že žalobcovia v 2.) až 13.) rade na podporu svojich tvrdení nenavrhli žiaden dôkaz, s výnimkou ich výpovedí. Žalobcovia si svoje nároky voči žalovanej uplatnili na základe zák. č. 381/2001 Z.z., ktorý v § 4 ods. 2 vyžaduje, aby poškodený svoje nároky preukázal. Dovolateľka zastávala názor, že výsluch žalobcov nie je možné považovať za výsluch nezaujatého svedka, nakoľko žalobcovia svojimi tvrdeniami sledujú svoj vlastný záujem, navyše majú o vzájomných výpovediach vedomosť, čím môžu vlastné výpovede korigovať. Žalobcovi v 7.) rade bol priznaný nárok na nemajetkovú ujmu v peniazoch iba na základe tvrdení obsiahnutých v žalobe bez akéhokoľvek relevantného dôkazu o jeho značnej citovej ujme. S poukazom na uvedené dovolateľka zastávala názor, že odvolací súd sa pri posudzovaní oprávnenosti nárokov žalobcov odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

9. Dovolateľka ďalej namietala, že podľa ustálenej rozhodovacej praxe súdov je výška peňažnej náhrady predmetom voľnej úvahy súdu. Súd musí prihliadnuť okrem závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, a k požiadavke nezneužívania tohto právneho prostriedku. Podľa názoru dovolateľky súdy nezobrali do úvahy uvedené kritéria, a to pri stanovení okruhu osôb oprávnených na

priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a ani pri stanovení jej.

10. Ani jeden zo žalobcov nepreukázal, že by sa jeho život zásadným spôsobom zmenil. Nebolo preukázané, že by smrť nebohej mala výrazne nepriaznivé následky na ich zdravotný stav. V konaní boli predložené iba lekárske správy žalobcov v 1.) a 14.) rade, pričom žalobca v 1.) rade absolvoval iba jedno vyšetrenie a z jeho výpovede vyplynulo, že následne liečbu nepotreboval. Vo vzťahu k žalobcovi v 14.) rade dovolateľka poukázala na to, že tento nenavštívil psychiatrickú ambulanciu od momentu, ako mu lekár vystavil Lekársky posudok pre účely získania náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, pričom pokiaľ sudy posudzovali jeho vzťah k nebohej ako vzťah manželský, takýto vzťah nevyplýva z vykonaného dokazovania, a teda výšku nároku priznaného žalobcovi v 14.) rade odvolací súd neposúdil v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou súdov. Dovolateľka ďalej poukázala na to, že okrem žalobkyň v 3.) a 4.) rade ostatné vnúčatá nežili s nebohovou v spoločnej domácnosti, naďalej žijú svoj život, pričom vplyv úmrtia babky na ich ďalší život nebol preukázaný. Dovolateľka tiež zdôraznila, že k úmrtiu príbuznej žalobcov došlo v dôsledku neobstaraného prečinu bez zistenia príťažujúcej okolnosti na strane škodcu. Dovolateľka v danej súvislosti poukázala na viaceré rozhodnutia krajských súdov, keď podľa jej názoru je z nich zrejmé, že ustálená rozhodovacia prax súdov presadzuje priznávanie finančného odškodnenia titulom nemajetkovej ujmy výlučne najbližším pozostalým príbuzným.

11. Podľa názoru dovolateľky, aby došlo k tak závažnému zásahu do života pozostalého, ktorý by odôvodňoval priznanie finančného zadosťučinenia, je nevyhnutná existencia veľmi úzkej citovej väzby, pričom táto sa dá predpokladať medzi manželmi a rodičmi a deťmi, žijúcimi v spoločnej domácnosti. Pri vzdialenejších príbuzných, prípadne pri osobách bez príbuzenského vzťahu, nežijúcich v spoločnej domácnosti, dochádza k vytvoreniu veľmi blízkeho citového vzťahu iba v osobitých výnimočných prípadoch. Podľa názoru dovolateľky v konaní nebolo preukázané naplnenie takýchto predpokladov vo vzťahu k vzdialenejším príbuzným, nežijúcim s nebohovou v spoločnej domácnosti. Dovolateľka namietla, že z rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva, ako sa vysporiadal s kritériom veku nebohej a pozostalých ani s otázkou hmotnej závislosti pozostalých od nebohej, zaoberal sa výlučne tvrdenou intenzitou vzájomných vzťahov žalobcov a nebohej.

12. Dovolateľka navrhla, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil, resp. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň navrhla odložiť vykonateľnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu poukazom na to, že sú naplnené dovolacie dôvody. V prípade núteného výkonu rozhodnutia by žalovanej vznikla značná škoda.

13. Žalobcovia vo vyjadrení k podanému dovolaniu poukázali na to, že sudy sa s námietkou miestnej príslušnosti náležite vysporiadali. Žalobcovia poukázali na to, že v otázke preukazovania vzniknutej nemajetkovej ujmy bolo vykonané dokazovanie, ktoré bolo dostatočne vyčerpávajúce pre oba sudy. Dovolateľka počas celého konania neprodukovala dôkaz, ktorý by prednesené tvrdenia, výsluchy, alebo iné dôkazy spochybnil. Priznané sumy nemajetkovej ujmy sú riadne odôvodnené, pričom ich výška nevybočuje z rozhodovacej praxe súdov. Zásah do osobnostných práv žalobcov bol preukázaný aj s ohľadom na ustálenú judikatúru, kedy nie je potrebné rozsiahlo dokazovať, že práve smrť príbuzného predstavuje nezvratný, silný a intenzívny zásah do práv odôvodňujúci náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Dovolateľka po oboznámení s listom, ktorý zaslal žalobca v 7.) rade, nežiadala vykonanie dokazovania zodpovedaním doplňujúcich otázok. Žalobcovia navrhli, aby dovolací súd dovolanie odmietol a zaviazal dovolateľku na úhradu trov dovolacieho konania, a rovnako tak zamietol návrh na odklad vykonateľnosti rozhodnutia.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej treba odmietnuť.

15. V danom prípade dovolateľka prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a), resp. c) CSP a zároveň z § 420 písm. f) CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

16. Dovolateľka tvrdila, že bolo porušené jej ústavné právo na zákonného sudcu a vo veci rozhodol nepríslušný súd. Dovolací súd uvádza, že takto tvrdená vada, ak by ňou bolo konanie skutočne postihnuté, by nezakladala vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP. Podľa obsahu tejto dovolacej námietky by skôr mohlo ísť o tvrdenie vady konania podľa § 420 písm. e) CSP, teda že rozhodoval vylúčený sudca alebo súd bol nesprávne obsadený (rozhodoval nezákonný sudca), ktorou vadou ale konanie súdu nie je postihnuté. Právoplatným rozhodnutím Krajského súdu v Prešove č. k. 9NcC/5/2019-66 zo dňa 10. septembra 2019 bolo rozhodnuté, že miestne príslušným súdom na prejednanie a rozhodnutie veci je Okresný súd Prešov. Rozhodnutie Krajského súdu v Prešove vychádza, okrem iného, z toho že žalobcovia podali žalobu na nepríslušný súd, ktorý v zmysle § 43 ods. 1 CSP zrealizuje voľbu, na ktorý z miestne príslušných súdov vec postúpi. Na základe uvedeného Okresný súd Bardejov realizujúc voľbu z dvoch miestne príslušných súdov postúpil vec Okresnému súdu Prešov.

17. Dovolací súd poukazuje na rozhodnutie z 31. júla 2017, sp.zn. 6MCdo/1/2016, podľa ktorého „pri výklade pojmu škoda pre účely zák. č. 381/2001 Z.z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, ktoré chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú a aj nemajetkovú.“

18. Podľa § 43 ods. 1 CSP ak súd postupom podľa § 40 a 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu. Žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená.

19. Podľa § 13 CSP na konanie v prvej inštancii je miestne príslušný všeobecný súd žalovaného, ak nie je ustanovené inak.

20. Podľa § 19 písm. b) CSP popri všeobecnom súde žalovaného je na konanie miestne príslušný aj súd, v ktorého obvode nastala skutočnosť, ktorá zakladá právo na náhradu škody.

21. Z uvedeného vyplýva, že v danom prípade boli na prejednanie veci miestne príslušné dva sudy, a to Okresný súd Bratislava I (§ 13 CSP) a Okresný súd Prešov (§19 písm. b) CSP). Žalobcovia podali žalobu na Okresný súd Bardejov, ktorý nebol príslušným na prejednanie veci, a ktorý na základe námietky miestnej príslušnosti vznesenej žalovanou postúpil vec Okresnému súdu Prešov ako miestne príslušnému podľa § 19 písm. b) CSP. V zmysle § 43 ods. 1 CSP, bolo na Okresnom súde Bardejov či postúpi vec Okresnému súdu Bratislava I alebo Okresnému súdu Prešov, keďže boli na prejednanie veci príslušné dva okresné sudy. Ustanovenie § 43 ods. 1 CSP neukladá postupujúcemu súdu postúpiť spis súdu všeobecne miestne príslušnému, ale ukladá mu postúpiť spor príslušnému súdu, čo bol v danom prípade aj Okresný súd Prešov.

22. Dovolateľka ďalej namietla, že z rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva, ako sa vysporiadal napr. s kritériom veku alebo s otázkou hmotnej závislosti pozostalých od nebohej. Dovolací súd v danej súvislosti poukazuje na to, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťosť rozsudku odvolacieho súdu s rozsudkom súdu prvej inštancie vytvára ich kompletizujúcu jednotu. Rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Sudy nižších inštancií sa v odôvodnení rozhodnutí vysporiadali s otázkou priznanej výšky nemajetkovej ujmy jednotlivým žalobcom v bodoch 55 až 59 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie a v bode 42 až 47 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, prečo priznal jednotlivé náhrady, z čoho pri určovaní výšky náhrady vychádzal, pričom z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že tento považoval záver súdu prvej inštancie v tejto časti za správny. V prípade priznania náhrady nemajetkovej ujmy ide v jednotlivých prípadoch o posúdenie individuálnych skutkových okolností, ktoré nemožno považovať za relevantné v iných veciach. Každé rozhodnutie o priznaní tejto náhrady ujmy je založené na

riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady, pričom dovolací súd má za to, že sudy nižších inštancií sa dostatočne a presvedčivo vysporiadali s priznanou výškou nemajetkovej ujmy jednotlivým žalobcom.

23. V zmysle uvedeného dovolacie námiety dovolateľky podľa 420 písm. f) CSP nie sú dôvodné.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP

24. A) Podľa názoru dovolateľky je dovolanie prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, nakoľko sa odvolací súd pri posudzovaní oprávnenosti nárokov žalobcov odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keď v konaní vo veciach ochrany osobnosti platí, že dôkazné bremeno nesie žalobca.

25. B) Dovolaťka ďalej namietala, že dovolanie je prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP aj z dôvodu, že sudy pri stanovení okruhu osôb oprávnených na priznanie nároku na náhradu za nemajetkovú ujmu ako aj pri stanovení jej výšky nezobrali do úvahy kritéria ustálené rozhodovacou praxou súdov. Dovolaťka k okruhu osôb, ktorým bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy poukázala na viaceré rozhodnutia krajských súdov. Podľa dovolateľky ďalej sudy neposúdili vzťah k nebohej a žalobcu v 14.) rade v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou súdov, keď ich vzťah posudzovali ako manželský.

26. Pre právnu otázku podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“.

27. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. Napokon vzhľadom na čl. 2 ods. 2 CSP je potrebné za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať aj rozhodovaciu prax ďalších najvyšších súdnych autorít, a to Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie.

28. K právnej otázke zadefinovanej dovolateľkou 24.) A dovolací súd uvádza, že riešenie skutkovej otázky je spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo vypovedal svedok. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad. Dovolací súd nevykonáva dokazovanie, preto ani nemôže prehodnocovať dôkazy vykonané v konaní na súdoch oboch inštancií, ani posudzovať správnosť z nich vyvodенých skutkových zistení. Nesprávnosť právneho posúdenia veci preto nemožno vymedziť nedostatočným dokazovaním, neunesením dôkazného bremena či nedostatočným zistením skutkového stavu, ale len argumentáciou spochybňujúcou použitie právnej normy súdom na daný prípad, alebo jej interpretáciu,

prípadne jej aplikáciu súdom na zistený skutkový stav.

29. Dovolací súd nad rámec poukazuje na to, že neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení či nesprávnosť týkajúca sa hodnotenia dôkazov súdom nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považovaná za dôvod zakladajúci vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP, pričom ani po prijatí nových procesných kódexov sa na aktuálnosti týchto záverov nič nezmenilo. Výnimkou sú iba rôzne závažné deficity v dokazovaní. K hodnoteniu dôkazov súdmi nižších inštancií dovolací súd uvádza, že do práva na spravodlivý proces sa premieta aj zásada voľného hodnotenia dôkazov, ktorá znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Porušením práva na spravodlivý proces je nesporne aj situácia, ktorá nerešpektuje pravidlá vymedzujúce proces vyhľadávania, vykonávania a hodnotenia dôkazov, kedy v hodnotení skutkových zistení abscentuje určitá časť skutočností, ktorá vyšla najavo, alebo boli kvalifikovane namietané, ale nižšie súdy ich právne nezhodnotili v celom súhrne posudzovaných skutkových okolností bez toho, aby dostatočným spôsobom odôvodnili ich irelevantnosť. Z uvedeného vyplýva, že ak by súdy pochybili v procese dokazovania nápravy by bolo možné domáhať sa dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP.

30. K dovolacím námietkam uvedeným v 25.) B vo vzťahu k otázke stanovenia okruhu osôb oprávnených na priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a jej výšky dovolací súd uvádza, že táto otázka je výsledkom posúdenia individuálnych skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Každé rozhodnutie o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy je založené na riešení individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy a okruhu osôb, ktorým je táto náhrada priznaná postupujú súdy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach. V takto individualizovanom rámci určovania konkrétnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy a okruhu osôb, ktorým je táto náhrada priznaná zovšeobecnenie neprichádza do úvahy, keďže rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčísliť a rovnako tak ani okruh osôb, ktorý je limitovaný len tým, že musí ísť o osoby blízke.

31. K odseku 25.) B odôvodnenia dovolací súd ďalej poukazuje na odsek 30. odôvodnenia, z ktorého jasne vyplýva, že rozhodnutia krajských súdov nemožno zaradiť do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP by mal dovolateľ: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“. Dovolací súd konštatuje, že dovolateľka prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP riadne nešpecifikovala, pretože v dôvodoch dovolania v odseku 25. B) nepoukázala na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal odkloniť odvolací súd pri riešení právnych otázok. Preto dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Ak by dovolací súd postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu.

32. Dovolateľka prípustnosť dovolania vyvodzovala aj z § 421 ods. 1 písm. c) CSP bez toho, aby ju ďalej konkretizovala. V preskúmvanej veci dovolateľka nevymedzila uplatnený dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 CSP, keď nevymedzila právnu otázku zásadného významu a neoznačila rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré danú otázku riešia rozdielne. Dovolací súd nemohol svoje rozhodnutie založiť na domnienkach, ktorú otázku a ktoré rozhodnutia mala dovolateľka na mysli. Dovolací súd je v súlade s dispozičnou zásadou viazaný uplatnenými dovolacími dôvodmi, a z iných, než dovolateľom uplatnených dôvodov, napadnuté rozhodnutie preskúmať nemôže.

33. Najvyšší súd v zmysle vyššie uvedeného odmietol dovolanie žalovanej podľa § 447 písm. c) CSP (v časti, v ktorej namietala existenciu procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP), a vo zvyšku

podľa § 447 písm. f) CSP bez toho, aby skúmal vecnú správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

34. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

35. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019, 9Cdo/72/2020).

36. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie o nároku žalobcu na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

37. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.